

*Quaderns de
la Selva, 11
1999*

CENTRE D'ESTUDIS
SELVATANS

*Els jaciments
arqueològics d'època
ibèrica i romana
en el terme de
Cassà de la Selva*

JORDI MERINO SERRA

El municipi de Cassà de la Selva està situat a la zona meridional de la comarca del Gironès, a la zona de contacte de la depressió de la Selva amb les Gavarres, que formen el límit septentrional de la serralada litoral.

La zona més muntanyosa del terme està situada al nord i a l'est, formada per materials eruptius, sobretot granits rics en quars i mica que, en descomposar-se, formen la gresa. En algunes zones, els granits estan coberts per pissarres. L'era de la Llaca, que sobrepassa els 400 metres, és el punt més elevat del terme. Hi ha també diversos cims situats entre els 250 i 300 metres.

Al sud i a l'oest del terme s'hi estén la plana, formada per materials sedimentaris, amb argiles, llims i sorres que hi han estat dipositats pels diversos cursos d'aigua que creuen el terme. És una zona de desnivells suaus, que pràcticament no sobrepassen els 150 metres d'alçada. La plana és molt rica i els boscos han anat desapareixent progressivament per donar pas a una agricultura on predomina sobretot el conreu de cereals i fruiters.

NOTA: Hem de mostrar el nostre agraïment als srs. Joaquim Mundet i Jaume Abel, que ens han acompanyat a tots els jaciments arqueològics del terme; a les famílies Puigdevall Gener i Roser i als membres de la Colla Excursionista, que ens han deixat veure els materials arqueològics que han conservat; i, finalment, a la sra. Aurora Martín, directora del Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona, i a la sra. Marta Albà, responsable del Museu Arqueològic de Llagostera, per permetre l'accés i consulta dels materials i documentació que hi tenen dipositats.

Història de la investigació

Les primeres referències sobre l'existència de jaciments arqueològics en el terme de Cassà de la Selva varen ser publicades per Joan Gener i Roca a la revista *Horitzó* entre els anys 1933 i 1935. Entre els diversos articles dedicats a la història del poble, n'hi havia un que feia referència a la prehistòria i un altre a la història antiga.

En aquells articles feia referència a dos indrets on ell mateix havia trobat diversos materials arqueològics: el Puig de la Castellana i el Formigat, aquest darrer situat en els turons situats entre el molí d'en Vilallonga i can Torrent. També donava la notícia de la troballa de diverses monedes i d'un fragment d'inscripció. Cap dels materials que comenta el Sr. Gener s'ha conservat fins a l'actualitat.

Amb l'aparició de la revista *Luz y Guia*, la *Llumiguia* actual, s'inicià la publicació de diversos articles que parlen de temes relacionats amb la història del poble, escrits per erudits locals.

L'any 1958 es publicà el llibre *Reportajes históricos de Cassà de la Selva*, escrit per en Miquel Juanola, on no es menciona l'existència de cap jaciment arqueològic en el terme municipal.

El mes d'agost de 1964, diversos membres de la Colla Excursionista varen realitzar prospeccions en uns terrenys del Mas Bassets que s'havien cremat. Fruit d'aquesta recerca, varen aparèixer les primeres restes del poblat ibèric del Puig del Castell. Els membres de la Colla hi feren una primera excavació arqueològica l'any 1966, que deixà al descobert un tram de muralla i diversos murs. El Dr. Miquel Oliva, director del Servei Tècnic d'Investigacions Arqueològiques de la Diputació de Girona i responsable de les excavacions en el poblat ibèric del Puig de Sant Andreu d'Ullastret, visità el jaciment i el va situar en un marc cronològic entre els segles VI i III aC, a partir del material arqueològic que s'havia recollit. Amb la seva supervisió, els membres de la Colla continuaren les excavacions els anys 1968 i 1969.

L'any 1970, la Colla Excursionista edità, com a homenatge al seu autor, tots els textos publicats per en Joan Gener als anys trenta en un llibre amb el títol d'*Apunts d'història de Cassà de la Selva*.

El patrimoni arqueològic cassanenc s'amplià notablement durant els anys setanta i vuitanta, degut sobretot a les troballes fetes per membres de la Colla Excursionista, bàsicament a la zona de les Gavarres. Es recolliren materials en superfície en el Puig del Pi Melis, l'Ermar dels Camins Blancs, el Puig de l'Esquetlla i el Camp de les Romerenques. Tot i no ser el tema directe d'aquest escrit, cal mencionar també la troballa de diversos materials d'època paleolítica,

una part dels quals foren estudiats per Narcís Soler, professor de Prehistòria de la Universitat de Girona, dins la seva tesi doctoral sobre el Paleolític superior al nord de Catalunya (Soler, 1986). Durant aquests anys, el poblat ibèric del Puig del Castell va patir la visita de diversos excavadors clandestins. Part dels materials expoliats, entre els que hi ha un notable conjunt d'objectes de bronze, està dipositat actualment en el Museu Arqueològic de Llagostera, on hi ha també els materials procedents del puig de la Granja i de Roca Ponsa, dos jaciments situats en el terme de Cassà segons les referències que hi ha en el Museu, i dels que no es coneix cap més referència.

L'any 1975 es va produir la troballa i excavació d'una sitja dins la propietat de can Roser, en el veïnat de Matamala. Tres anys després, a la rambla Onze de setembre i davant de les Escoles, els membres de la Colla Excursionista excavaren una altra sitja gràcies a la informació que els va donar l'Esteve Fa, un erudit llagosterenc que l'havia localitzat un temps abans. Després de romandre molts anys a l'aire lliure, el 1995 es va tapar davant del risc evident d'accidents.

Les darreres troballes són recents. Són tres sitges, dues situades en el polígon industrial i una en un trencall de la carretera de Riudellots, a poca distància de Cassà, que foren descobertes a la primavera de l'any 1997. Tot i que encara estan pendents d'excavació, els materials recollits, tot i ser escassos, permeten datar-les en època ibèrica.

Els precedents. Jaciments i troballes d'època prehistòrica en el terme de Cassà de la Selva

Els períodes més reculats de la història són poc coneguts en el terme de Cassà. Les úniques troballes que es coneixen són diverses peces d'indústria lítica fetes bàsicament sobre quars i quarsita i que cronològicament se situen a cavall entre el paleolític inferior i el mig. Aquests materials, dels que es desconeix la procedència exacta, estan dipositats en els magatzems del Museu d'Arqueologia de Catalunya-Girona.

El neolític tampoc està gaire ben representat. L'únic jaciment conegut d'aquest període és la Roca de les Tres Rases, situada en una bauma a la serra de Cantallops, en els darrers contraforts de les Gavarres. En aquest indret, en Jaume Abel hi va recollir diverses peces de material lític, entre les que destaquen dues fulles de sílex. Cal dir, tanmateix, que no s'ha fet mai una excavació sistemàtica en aquest indret.

A part d'aquest jaciment, les altres dades que es coneixen corresponen a peces recollides sense cap tipus de context. En Joan Gener i Roca va trobar dues destrals de pedra polimentada, de les que només se sap que procedeixen del terme de Cassà.

L'Esteve Fa, un erudit llagosterenc gran coneixedor de les Gavarres, va trobar l'any 1976 una punta de fletxa de sílex en un indret indeterminat del terme. Cronològicament, aquesta peça se situa en el neolític o, potser, en l'edat del bronze. Finalment, una darrera peça fou localitzada l'any 1978 per en Joaquim Bosch, també a la zona de les Gavarres. És un raspador fet sobre sílex que es pot situar, segons la tècnica de talla, a finals del neolític. Aquestes dues peces han estat estudiades per en Narcís Soler, professor de Prehistòria de la Universitat de Girona, a la seva Tesi doctoral sobre el paleolític superior al nord de Catalunya.

Els jaciments arqueològics d'època ibèrica i romana de Cassà de la Selva

Puig del Castell

Està situat en el veïnat de Verneda, a la serra del Gatellar, a uns 5 quilòmetres a l'est del nucli de Cassà. Per arribar-hi, cal seguir un camí al costat del rierol que hi ha entre can Bassets i can Bota i que porta fins a la base del turó. El jaciment està situat en el seu cim, a un quart d'hora de camí.

La troballa d'aquest jaciment es va produir l'any 1964, moment en el en Lluís Esteve Cruañas, arqueòleg de Sant Feliu de Guíxols que era un gran coneixedor de les Gavarres i de l'Ardenya, va recomanar a diversos membres de la Colla Excursionista de Cassà que fessin una prospecció pels terrenys de mas Bassets, que havien estat afectats per un incendi forestal i on ell havia vist unes pedres que semblaven formar una estructura.

Els mateixos membres de la Colla hi varen fer un sondeig l'any 1966, que deixà al descobert un pany de muralla i diversos murs. Recolliren també un interessant conjunt de material ceràmic. L'octubre del mateix any, el Dr. Miquel Oliva i Prat, director del Servei Tècnic d'Investigacions Arqueològiques de la Diputació de Girona, va visitar l'indret i va confirmar la importància del jaciment, al que va atribuir una superfície d'uns 15.000 metres quadrats i una cronologia entre els segles IV i III aC, tot i que una posterior revisió dels materials arqueològics ha permès veure que l'ocupació de l'indret continua fins al segle II aC. Els membres de la Colla Excursionista varen prosseguir les excavacions als anys 1968 i 1969, sempre sota la supervisió del Dr. Oliva. Des d'aquell moment fins a l'actualitat no s'hi ha fet cap més intervenció, exceptuant algunes intervencions clandestines.

Sitja de la Rambla Onze de setembre

Aquesta sitja està situada dins el nucli urbà, a la rambla Onze de setembre, just al davant de les Escoles.

L'excavació de la sitja es va fer el setembre de 1978. L'Esteve Fa, investigador i erudit llagosterenc, va comunicar a diversos membres de la Colla Excursionista que havia vist, feia temps, una sitja dins el nucli de Cassà. En localitzar novament la sitja, que ja estava parcialment malmenada, els membres de la Colla la varen excavar durant quatre caps de setmana consecutius.

La part conservada de la sitja va permetre veure les seves dimensions, de 1,5 metres de diàmetre i de 2,5 de fondària màxims. A la part superior, entorn de la boca, hi havia tres petits forats que podrien haver servit per a sostenir una tapadora o una estructura per facilitar el seu buidatge.

Els materials arqueològics recuperats, que actualment estat guardats en el local de la Colla Excursionista, són poc abundosos. S'hi han pogut identificar fragments de ceràmica gris de la costa catalana, comuna oxidada i reduïda i àmfora ibèrica i itàlica. Hi ha també fragments de material de construcció (*tegulae* i *imbrices*). Finalment, hi ha la base de tres petits molins de vaivé. El conjunt ceràmic permet situar el moment d'amortització de la sitja en el segle II aC.

Després de la seva excavació, la sitja va estar molt de temps destapada, fins que un petit incident amb un cotxe va recomanar la seva obliteració. Fou tapada amb un mur de formigó, per tal d'evitar accidents més greus.

Sitja de Can Roser

Aquest jaciment està situat dins la propietat de can Roser, en el veïnat de Matamala, a uns 700 metres al nord-oest del poble.

La troballa del jaciment es va fer de forma fortuïta, durant la realització d'unes obres. La família Roser va recollir tot el material arqueològic que va trobar, que encara conserva a casa seva. Malauradament, no es va poder fer cap excavació sistemàtica de l'indret i les restes són de difícil adscripció, tot i que se suposa que pertanyen al farcit d'una sitja.

Els materials són molt abundants i formen el conjunt més important localitzat en el terme de Cassà, tant per la qualitat i varietat de produccions com per la quantitat de fragments recuperats. La majoria del material pertany a produccions indígenes: àmfores ibèriques, ceràmiques comunes oxidades i reduïdes, grises de la costa catalana, *kalathos* i ceràmica d'engalba blanca. Entre les importacions hi ha campaniana A i B. Es parla també d'algun fragment residual de ceràmica àtica, tot i que en una primera inspecció ocular del material no ha estat possible

identificar-la. També hi ha fragments de *tegula* i diverses fusaïoles. Cronològicament, el conjunt se situa en el segle II aC.

A més de la sitja, també es comenta la troballa d'un forn, del que no en queda cap evidència i del que es desconeixen la producció i la cronologia.

Sitja de la carretera de Riudellots

Situada en un trencall de la carretera que porta des de Cassà cap a Riudellots, a un quilòmetre del poble i molt propera al límit del terme municipal de Cassà.

La sitja, que encara no està excavada, es pot veure perfectament retallada en el marge, degut a una ampliació del camí que porta cap a una casa propera. La secció és ovalada i gairebé arriba als dos metres d'alçada. En el seu farcit s'han recollit dos únics fragments de ceràmica comuna ibèrica, que permeten fer, a grans trets, la seva adscripció cronològica dins aquest període.

Sitges del polígon

Situades en un carrer del polígon industrial. Són visibles en un marge afectat per les obres d'urbanització de la zona. La seva troballa es va fer de forma casual.

Les sitges estan parcialment destruïdes per les obres de construcció del polígon. Es poden veure en secció, amb forma ovalada, un diàmetre màxim d'entorn d'un metre i una alçada visible actualment de 1,20 metres. Tot i que el material arqueològic del seu farcit no sembla massa abundant, s'han recollit diversos fragments de ceràmica d'època ibèrica, encara que poc representatius.

Ermar dels Camins Blancs

Està situat en el veïnat de les Serres, a la serra del Gatellar. S'hi arriba des de la carretera que portava de Cassà a Santa Pellaia. El topònim Camins Blancs té el seu origen en època medieval, degut molt possiblement a la gran quantitat de pols que hi ha a la zona, produïda per la descomposició de la roca.

Els membres de la Colla Excursionista hi varen localitzar diversos fragments de ceràmica ibèrica. En Joan Gener i Roca ja comentava la possibilitat que per aquest punt hi passés un antic camí, que ell identificava com a romà: «...*L'altra (carretera) passava més aprop i pels Camins Blancs –encara es conserva la tradició que per allà passava el camí que conduïa a tot el món–, travessava les Gavarres per la Creu de les Monges i després pel nomenat antigament Coll Portell, posant en comunicació la Selva amb l'Empordà.* Tot i que actualment

se suposa que, efectivament, hi havia un camí que comunicava les dues comarques per aquesta zona, es desconeix quin seria el seu traçat exacte.

El Formigat

Jaciment situat en el veïnat de Verneda, a la serra del Gatellar, en uns turons que hi ha entre can Torrent i el Molí Nou d'en Vilallonga.

En aquest indret, en Joan Gener hi havia localitzat ceràmica ibèrica i romana i identificava l'indret com una possible vil·la romana. Posteriorment, els membres de la Colla Excursionista hi han pogut recollir diversos fragments de ceràmica indígena. Malauradament, en aquest indret s'hi han fet diverses plantades de pins, fet que ha provocat un important moviment de terres.

Més que una vil·la romana, el jaciment sembla un petit establiment indígena amb continuïtat en el segle II aC.

Puig de l'Esquetlla

Situat en el veïnat de Verneda, a la serra de Cantallops, a uns 300 metres al nord del puig del Castell.

En aquest turó, els membres de la Colla Excursionista hi han recollit diversos fragments de ceràmica comuna i tègula romanes. Possiblement, es tractaria d'un petit establiment relacionat amb els darrers nivells d'ocupació del poblat del puig del Castell.

Camp de les Romerenques - Mas Rebitxo

Situat en un camp a l'esquerra del camí dels Metges, als peus del Puig Seglar i no massa lluny del mas Rebitxo, a la serra del Gatellar, en el veïnat de Verneda.

Les troballes han estat efectuades per diversos membres de la Colla Excursionista, que hi han recollit diversos fragments de ceràmica grollera, comuna oxidada i reduïda i algun fragment de material de construcció. Els materials, poc representatius, només permeten situar el jaciment en època iberoromana.

Puig de la Castellana

El puig de la Castellana és un turó que està situat al darrera de can Català del Castell, a l'esquerra de la carretera que porta cap a Santa Pellaia.

En aquest indret, en Joan Gener hi va recollir diversos fragments de ceràmica i restes de material de construcció (tègula i fragments de paviment) d'època

romana. Malauradament, no hi ha cap més referència del lloc exacte de la troballa i les diverses construccions modernes que s'hi han realitzat han produït importants moviments de terra. És possible que el jaciment hagi estat destruït.

Can Català del Castell

El turó on s'aixeca la casa de can Català del Castell està situat al nord del poble i al sud del turó de la Castellana. Tradicionalment, s'ha situat en aquest indret l'antic castell de Cassà, tot i que no s'hi ha documentat cap resta de murs o materials arqueològics significatius que permetin confirmar aquesta dada.

En Miquel Oliva i Prat, segons consta en una referència que hem recollit en el Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, hi va recollir diversos fragments de ceràmica romana que documentarien una ocupació més antiga del turó. Malauradament, ha estat impossible localitzar aquests materials, que es degueren perdre fa temps.

Can Peret de Llebrers

La casa de can Peret està situada en el veïnat de Llebrers, al costat dret de la carretera que porta cap a Girona, aproximadament a un quilòmetre i mig del poble.

Les notícies sobre aquesta troballa són escasses. Segons consta als arxius del Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, a mitjans dels anys seixanta el Dr. Miquel Oliva i Prat hi va recollir diversos fragments de ceràmica romana, tot i que es desconeix l'indret exacte. En els magatzems del Centre hi hem localitzat una petita capsa on hi ha diversos fragments de ceràmica comuna romana, barrejats amb d'altres de ceràmica medieval.

Camp de la Vinyaperduda

Situat en el veïnat de Serramala, en unes plantacions d'eucaliptus. S'hi arriba seguint el camí que porta cap als Metges, uns 500 metres després de la Casa Nova del Molí d'en Vilallonga.

En un dels extrems de la plantació d'eucaliptus s'hi va localitzar una important concentració de fragments de tègula i de ceràmica romanes, així com nombrosos fragments de terra cuita. Tots els indicis semblen indicar l'existència d'un forn. Malauradament, no s'hi ha efectuat mai cap excavació sistemàtica i les possibles restes han estat molt afectades per la plantació d'eucaliptus.

Can Cassà

La casa de can Cassà està situada a poc més d'un quilòmetre a llevant del nucli urbà, en el veïnat de Verneda. Hi ha un camí que hi porta directament des del poble.

En uns camps situats darrera de la casa, els membres de la Colla Excursionista hi varen recollir diversos fragments de tègula i de ceràmica comuna oxidada d'època romana. Fins al moment, no es coneix cap més informació sobre aquest possible jaciment d'època romana.

Puig de les Puges

Aquest puig està situat a les serres d'en Bota, en el sector més oriental del terme de Cassà de la Selva, gairebé a tocar el de Llagostera, a uns 700 metres a l'est del puig del Castell.

L'única notícia coneguda d'aquest possible jaciment, que caldria situar a finals de l'època ibèrica o inicis de la romanització, és una troballa efectuada pel Sr. Joaquim Mundet l'any 1967. Es tracta d'un únic pivot d'àmfora itàlica, sense que hi hagi constància d'altres materials o d'alguna estructura. La troballa està recollida en els arxius del Centre d'Investigacions Arqueològiques de Girona, que identifica l'indret amb un altre nom, el puig de Pi Melis.

Puig de la Granja

D'aquest jaciment només se'n coneix un petit conjunt ceràmic dipositat en el Museu Arqueològic de Llagostera. El registre del Museu identifica els materials com a procedents del puig de la Granja, en el terme de Cassà de la Selva, però no en comenta cap altra referència.

Hem parlat amb diverses persones vinculades amb el Museu de Llagostera i no recorden l'indret on s'efectuà la troballa. Per altra banda, hem parlat també amb cassanencs vinculats a la Colla Excursionista i no han reconegut el topònim, inexistent en el terme de Cassà.

És possible que els materials procedeixin d'algun dels altres jaciments que hem comentat, o bé que es tracti d'un nou jaciment del que es desconeix la situació.

Roca Ponsa

A l'igual que en el jaciment que acabem de comentar, el puig de la Granja, de Roca Ponsa només se'n coneix una petita quantitat de material arqueològic dipos-

sitada en el Museu Arqueològic de Llagostera. Tot i que la quantitat de material recollit és molt escassa, no hi ha dubtes sobre el seu origen en època romana.

Ha estat impossible situar el jaciment i en el Museu de Llagostera no hi ha cap més referència.

Conclusions històriques. Cassà de la Selva a l'època ibèrica i romana.

El terme municipal de Cassà de la Selva és molt ric en jaciments arqueològics d'època ibèrica i romana. Tanmateix, el volum d'informació que ofereixen és molt petit degut a què, en la majoria dels casos, es tracten de troballes superficials. Les intervencions arqueològiques són escasses: diversos sondeigs en el poblat ibèric del puig del Castell a mitjans dels anys seixanta, i l'excavació de les sitges de la Rambla i de can Roser, que ja estaven parcialment afectades per obres diverses.

Un fet que crida l'atenció és que la pràctica totalitat del poblament es localitza als sectors nord i est del terme, a la zona més muntanyosa, mentre que al sud i a ponent, a la plana, no se'n coneix pràcticament cap. Aquest fet pot ser degut, en part, al sistema de prospecció. Cal assenyalar que una bona part dels jaciments han estat localitzats per membres de la Colla Excursionista, que centren les seves activitats a la zona de les Gavarres. També cal tenir en compte que a la plana, i sobretot a la zona de ponent, s'hi han documentat diversos estanys i aiguamolls fins a l'època medieval i moderna i que, possiblement, no era gaire apta per a l'ocupació, un fet força habitual a la plana de la Selva.

Tipològicament, podem dividir els jaciments d'època ibèrica en tres grups:

- **Poblat ibèric del puig del Castell.** Situat a la part més alta d'aquest puig, en els darrers contraforts de les Gavarres i dominant una bona part del sector nord de la plana de la Selva, només se'n coneix un tram de muralla i diverses estructures, que cronològicament se situen entre el segle IV i II aC. Tot i que només s'ha excavat molt parcialment, fins al moment és el jaciment arqueològic més important del terme de Cassà de la Selva.

- **Sitges aïllades.** S'han documentat tres jaciments amb una sitja cadascun (rambla Onze de Setembre, can Roser i carretera de Riudellots) i un amb dues (polígon), de les quals només se n'han excavat les dues primeres, amb una cronologia d'amortització del segle II aC.

- **Jaciments indeterminats.** En el terme municipal de Cassà s'han localitzat, en superfície, quatre jaciments més d'època ibèrica. Tanmateix, la informació que ofereixen és molt petita, degut a la manca d'excavació arqueològica. S'inclouen dins d'aquest grup l'Ermar dels Camins Blancs, a la serra del Gatellar; el Formigat, proper a can Torrent i al peu del Puig Seglar; el Puig de l'Esquetlla,

al nord del puig del Castell i, finalment, el Camp de les Romerenques, a l'esquerra del camí dels Metges, als peus del Puig Seglar. En tots els casos, la informació es redueix a la troballa de diversos fragments de ceràmica ibèrica en superfície. Possiblement, es tracta de petites estructures d'hàbitat amb dependència del poblat del Puig del Castell.

Aquest esquema de poblament es repeteix en els pobles veïns, sobretot en el terme de Llagostera, que també és molt ric en jaciments ibèrics. El mateix turó on actualment s'hi aixeca el poble està situat en un punt des d'on es té un ampli domini de la plana, que s'allarga fins a Cassà i Caldes. Tot i que, fins al moment, no s'hi ha documentat cap estructura d'aquest període, diversos materials arqueològics i la seva situació fan pensar en la possible existència d'un poblat. Aquest fet sembla confirmat per l'existència de diversos camps de sitges situats al seu entorn: Maïena, amb dinou sitges i Can Pere Pere i Pocafarina, amb dues sitges cadascun. Una mica allunyat del poble, en direcció cap a l'Ardenya, hi ha un darrer camp de sitges, Sant Llorenç, amb materials molt interessants. Tots ells se situen entre els segles III i I aC. A la plana, i a prop del terme de Cassà, es va localitzar una sitja a la Pineda del Rector, que va ser destruïda abans que no es pogués excavar. Així mateix, s'han fet altres troballes de material arqueològic en superfície que documenta la possible existència d'altres jaciments d'aquest període.

En el nucli de Caldes de Malavella s'han localitzat diversos materials ibèrics, datables bàsicament als segles III i II aC. En mateix, no s'hi ha trobat mai cap estructura o nivell d'ocupació d'aquest període, degut molt probablement a la seva destrucció per les posteriors ocupacions a les èpoques romana i medieval.

Finalment, en el terme de Llambilles es coneixen dos jaciments: la serra d'Aulet i Caselles. En els dos casos, són troballes en superfície que documenten un possible assentament dels segles III i II aC., sense que se'n conegui cap altra informació.

Els jaciments d'època romana no són tan nombrosos. Tot i que en tots els casos són troballes en superfície, el que *a priori* sembla més important fins al moment és el Camp de la Vinyaperduda, a la carretera dels Metges, on les restes semblen indicar la possible existència d'un forn. Dels altres jaciments: Puig de la Castellana, can Català del Castell, can Peret de Llebrers, can Cassà i el Puig de les Puges, només se'n coneix un petit conjunt de materials ceràmics que permeten únicament la seva adscripció a l'època romana, sense més precisions.

A aquest llistat caldria afegir la possible existència d'un assentament d'època romana en l'indret on avui s'aixeca el nucli urbà de la vila i que justificaria el seu nom, derivat del llatí Cassius o Cattius. Cal tenir en compte que en aquest indret o en un lloc molt proper hi podria haver la cruïlla de dos antics camins: el que portava de *Gerunda* cap a la costa, seguint el límit entre les Gavarres i la plana

■ ■ ■ ■ ■ ■

i el que comunicava *Aquae Calidae* amb l'Empordà, seguint de forma aproximada el que avui és la carretera de Santa Pellaia. Tanmateix, l'origen romà de Cassà és només una hipòtesi que cap troballa arqueològica ha pogut confirmar.

Els termes veïns tampoc són massa rics en jaciments d'època romana. La importància de Caldes de Malavella, l'antiga *Aquae Calidae*, a l'època romana és prou coneguda, degut en part als diversos brolladors d'aigua termal i en part per la proximitat a la Via Augusta. S'han conservat les restes d'un important conjunt termal en el turó de Sant Grau i la notícia d'un segon conjunt en el Puig de les Ànimes, les restes conservades del qual varen ser destruïdes a principis del nostre segle. En dates recents, s'hi ha excavat una necròpolis d'època paleocristiana. Completen aquest conjunt diverses troballes efectuades en el nucli i en el terme municipal. Tanmateix, cal remarcar l'escassetat de les restes, degut possiblement a les construccions d'època medieval, que varen arrassar els nivells més antics fins a la roca del subsòl.

En direcció cap a Santa Pellaia, poc després de sortir del terme de Cassà i entrar en el Baix Empordà, hi ha el jaciment de can Mascordet, prop de la masia que li dona nom. En els vessants d'aquest turó s'ha recollit un important conjunt de ceràmica i tègula d'època romana.

En el terme de Llagostera, l'únic jaciment conegut és el forn de can Tibau. Parcialment excavat en els anys setanta, és de planta rectangular. No se n'ha conservat cap altra informació i es desconeix quina seria la seva producció i la seva cronologia exacta.

Així doncs, les troballes fetes fins al moment, ens parlen del terme de Cassà de la Selva com un territori amb un alt grau d'ocupació, sobretot a les zones més muntanyoses. Tanmateix, la majoria dels jaciments es limiten a troballes en superfície i només la seva excavació arqueològica permetrà tenir dades més exactes sobre el poblament en època antiga.

Addenda

Una vegada aquest article s'havia acabat de redactar, s'ha descobert un nou jaciment arqueològic durant el seguiment de les obres de construcció de la variant de la carretera C-250, que porta de Girona a Sant Feliu de Guíxols. Es tracta d'un camp de sitges format per 16 unitats que pertanyen a dos moments històrics ben diferenciats: l'època ibèrica tardana (segle II aC.) i la baixa edat mitjana (segles XIII-XIV) i que en aquest moment es troben en estudi.

NOTA: Aquesta intervenció ha tingut lloc entre els mesos d'abril i juny de 1999 i ha estat dirigida per Joan Llinàs, Carme Montalban i el sotasignat (JANUS, SC).

Bibliografia

- AA.DD., (1994). *Carta arqueològica del Gironès*, Servei d'Arqueologia, Generalitat de Catalunya, Barcelona (inèdita).
- BAGUÉ, E., CARRERAS, J. i GUTIÉRREZ, O. (1990). *Cassà de la Selva*, Quaderns de la Revista de Girona, 30, Girona.
- BOSCH i CODOLÀ, J. (1978). Troballes ibèriques a Cassà de la Selva, *Llum i Guia*, 335, Cassà de la Selva, desembre 1978.
- BURCH i RIUS, J. (1996). Les Sitges de Llagostera, *Crònica* 14, Ajuntament de Llagostera.
- BURCH i RIUS, J. (1996). *L'emmagatzematge de cereals en època ibèrica al nord-est de Catalunya*, Tesi doctoral, Universitat de Girona. (inèdita).
- BUTLLETÍ DE LA COLLA EXCURSIONISTA CASSANENCA, (1963-67).
- DRECERA. Publicació periòdica de la Colla Excursionista Cassanenca, (1979-1996).
- GENER i ROCA, J. (1970). *Apunts d'Història de Cassà de la Selva*, Colla Excursionista Cassanenca, Cassà de la Selva.
- JUANOLA BENET, M. (1958). *Reportajes Históricos de Cassà de la Selva*, Cassà de la Selva.
- LLUMIGUÀ, (1966). Vida cassanense. Descubrimiento de una ciudad ibérica, *Luz y Guia* 222, Cassà de la Selva, abril 1966.
- LLUMIGUÀ, (1974). Context històric de l'oppidum preromà del Puig del Castell, *Llum i Guia* 285, Cassà de la Selva, maig 1974.
- LLUMIGUÀ, (1995). Adéu a la sitja ibèrica. Es fa el mur de formigó, *Llum i Guia*, 519, Cassà de la Selva, juliol 1995.
- MERINO i SERRA, J. (1996). *Els jaciments arqueològics de Cassà de la Selva. Inventari dels jaciments i troballes del terme municipal*, Ajuntament de Cassà de la Selva (inèdit).
- MERINO i SERRA, J. (1998). *Cassà de la selva i els seus orígens*, Ajuntament de Cassà de la Selva.
- MERINO, J., CASELLAS, LL.E. i ROCAS, X. (1994). L'Arqueologia a Llagostera, *Crònica* 11, Ajuntament de Llagostera.
- MERINO, J., NOLLA, J.M. i SANTOS, M. (1994). *Aquae Calidae. Presència romana a la Selva*, Estudis i Textos, 3, Centre d'Estudis Selvatans, Santa Coloma de Farners.
- NOLLA, J.M. i CASAS, J., (1984). *Carta arqueològica de les comarques de Girona. El poblament d'època romana al nord-est de Catalunya*, Centre d'Investigacions Arqueològiques, Girona.
- OLIVA i PRAT, M. (1967). Inventario de los Castillos, Fortalezas, Recintos amurallados, Torres de defensa y Casas fuertes de la Provincia de Gerona, *Revista de Gerona*, 40, Girona, 21-34.
- SOLER i MASFERRER, N. (1986). *Les indústries del Paleolític Superior en el nord de Catalunya*, Tesi doctoral, Universitat de Barcelona (inèdita).
- TARRÚS, J., BADIA, J., BOFARULL, B., CARRERAS, E. i PIÑERO, M. (1990). *Dòlmens i menhirs. 48 monuments megalítics de les Gavarres i el Massís d'Ardenya (Baix Empordà, la Selva, el Gironès)*, Guies de Patrimoni Comarcal, Carles Vallès Ed., Figueres.

Plànol de situació dels jaciments

Nucli urbà

- 1. Sitja de la rambla Onze de setembre
- 2. Sitges del polígon

Veïnat de Llebrers

- 3. Sitja de la carretera de Riudellots
- 4. Can Peret de Llebrers

Veïnat de Matamala

- 5. Sitja de can Roser
- 6. Can Català del Castell
- 7. Puig de la Castellana

Veïnat de les Serres

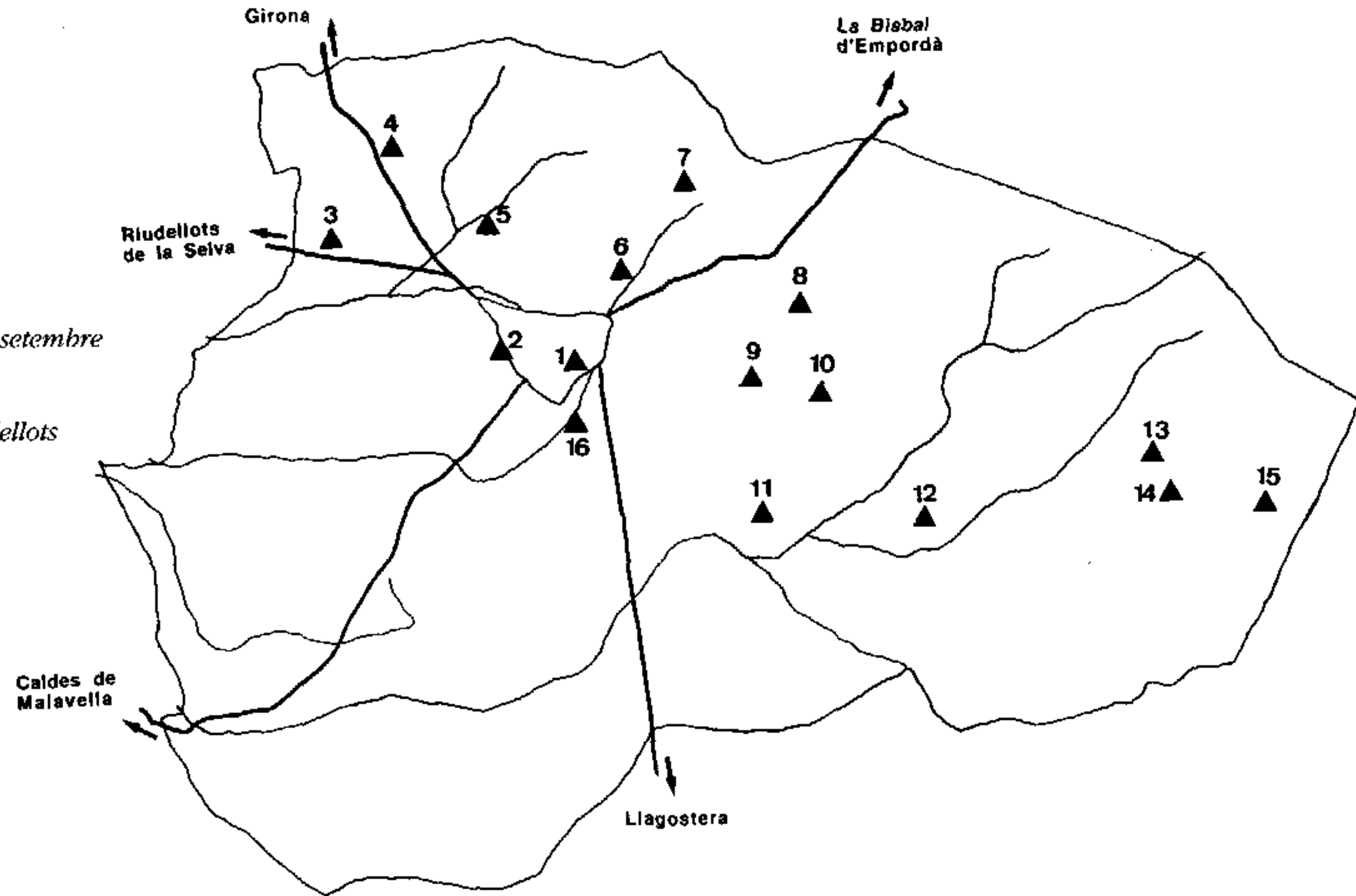
- 8. Ermar dels Camins Blancs

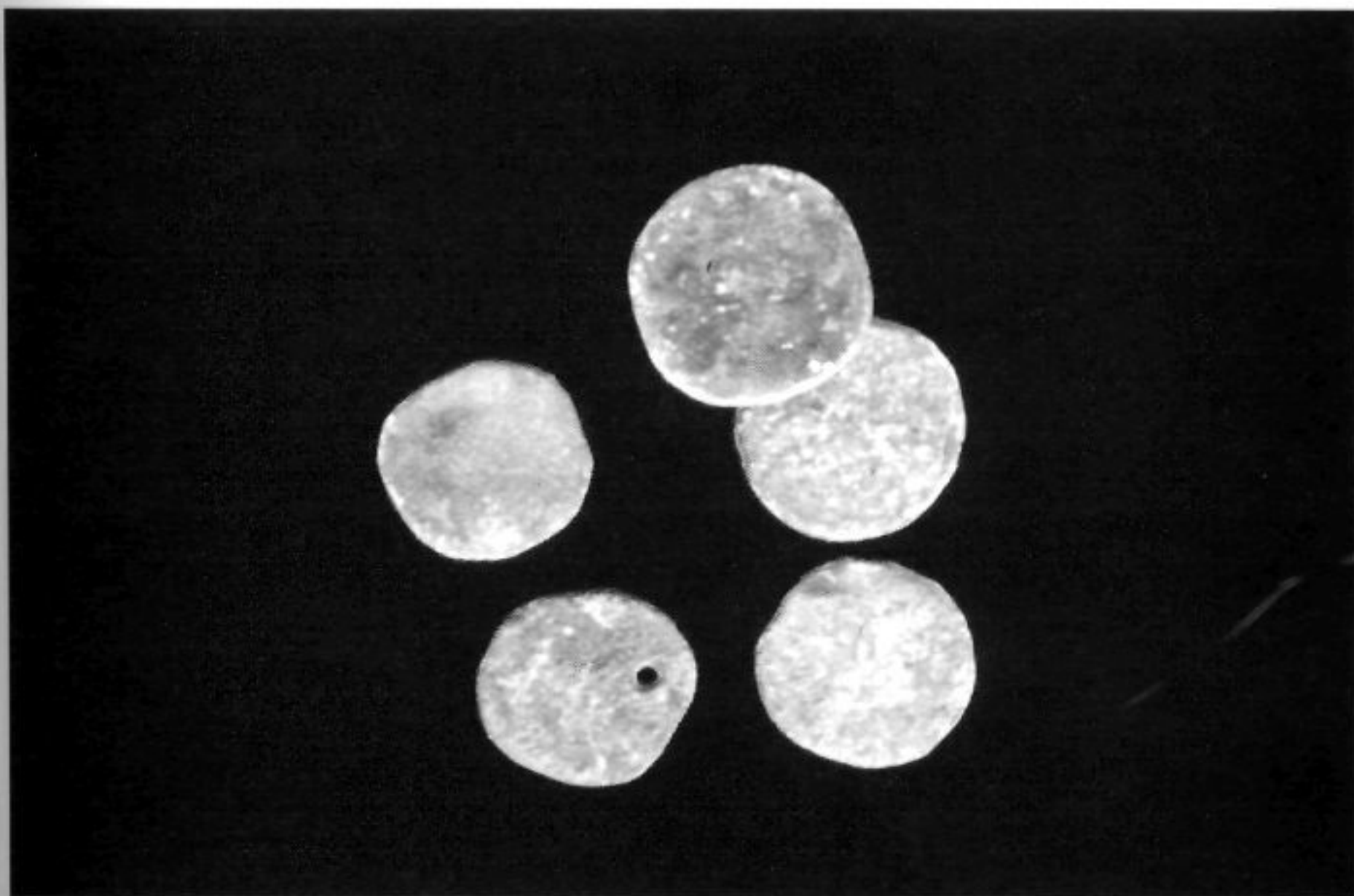
Veïnat de Verneda

- 9. Can Cassà
- 10. El Formigat
- 11. Camp de les Romerenques
- 12. Camp de la Vinyaperduda
- 13. Puig de l'Esquetlla
- 14. Puig del Castell
- 15. Puig de les Puces

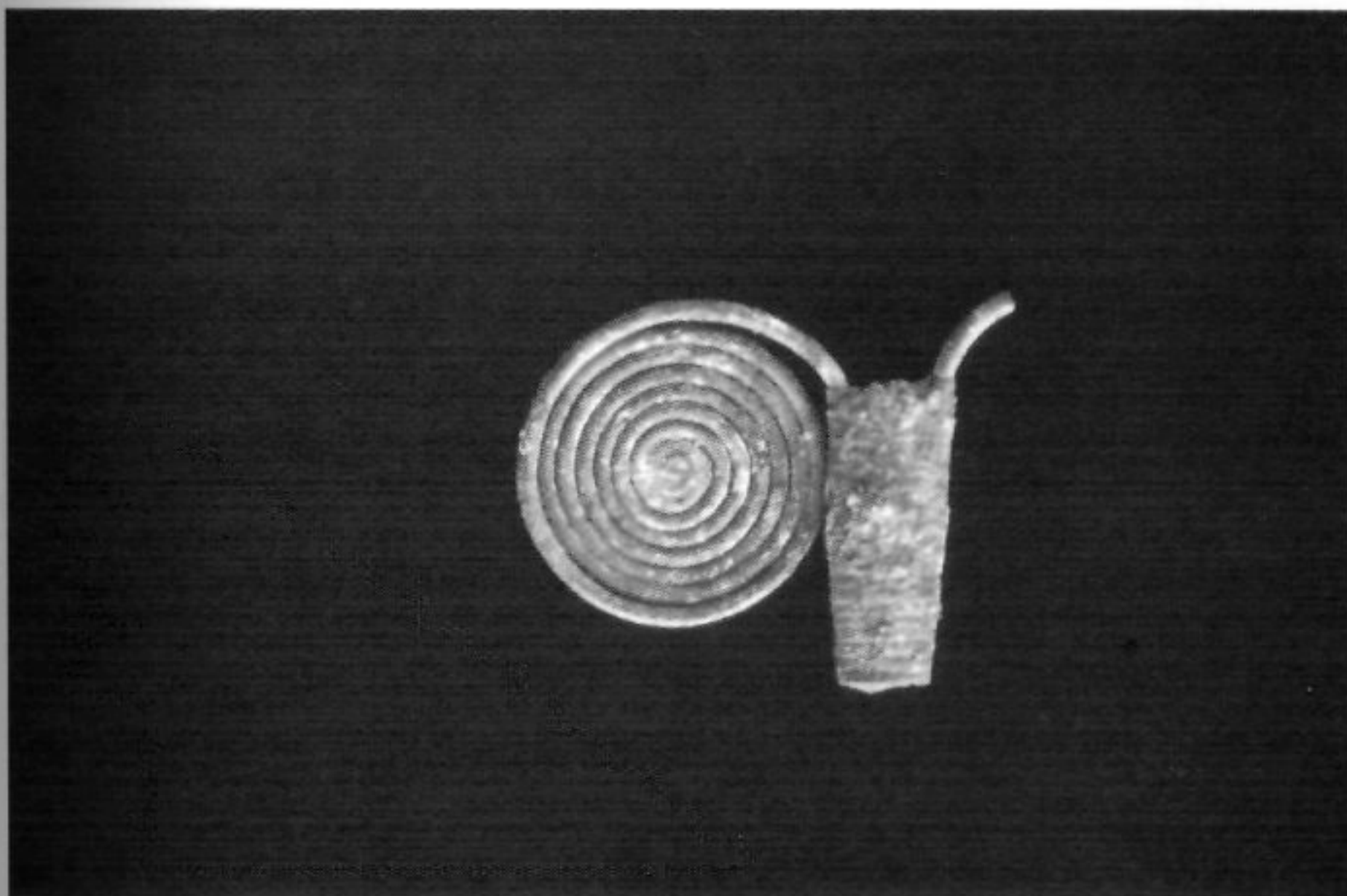
Veïnat de Serinyà

- 16. Camp de l'Arrencada

Monedes i objecte d'ornament de bronze procedents del puig del Castell i dipositades en el Museu Arqueològic de Llagostera.

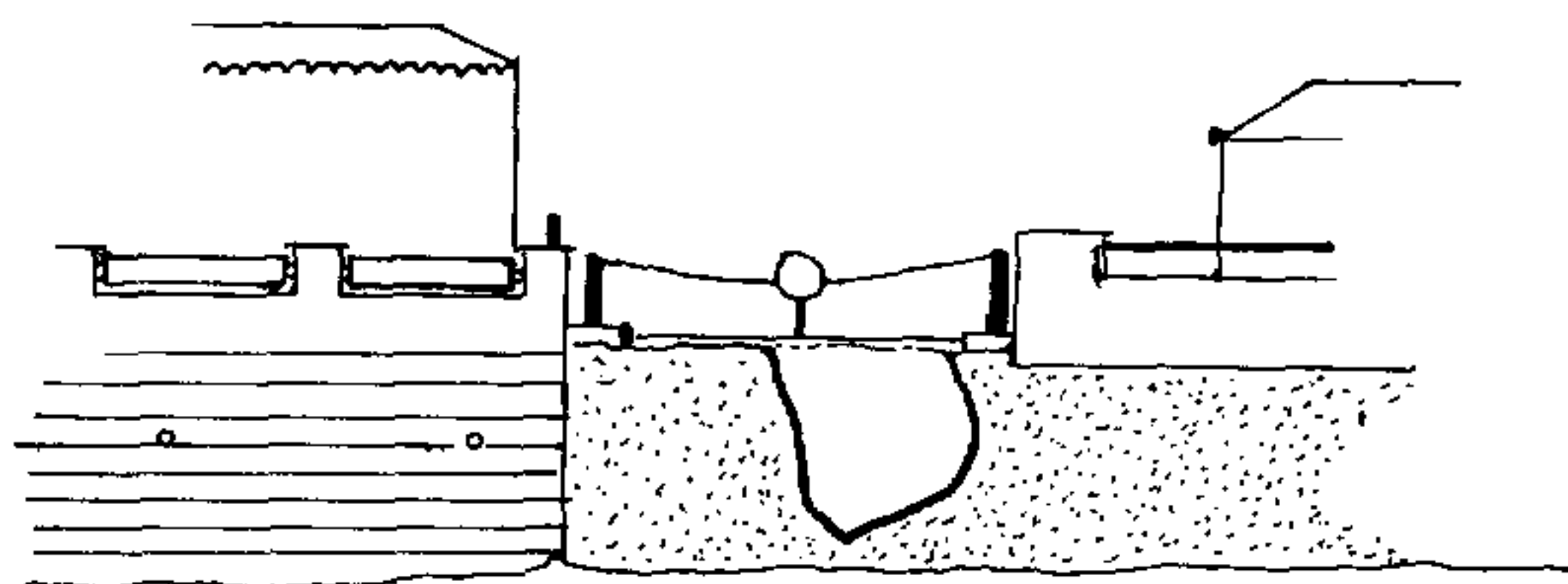

El puig del Castell, amb la plana al fons.

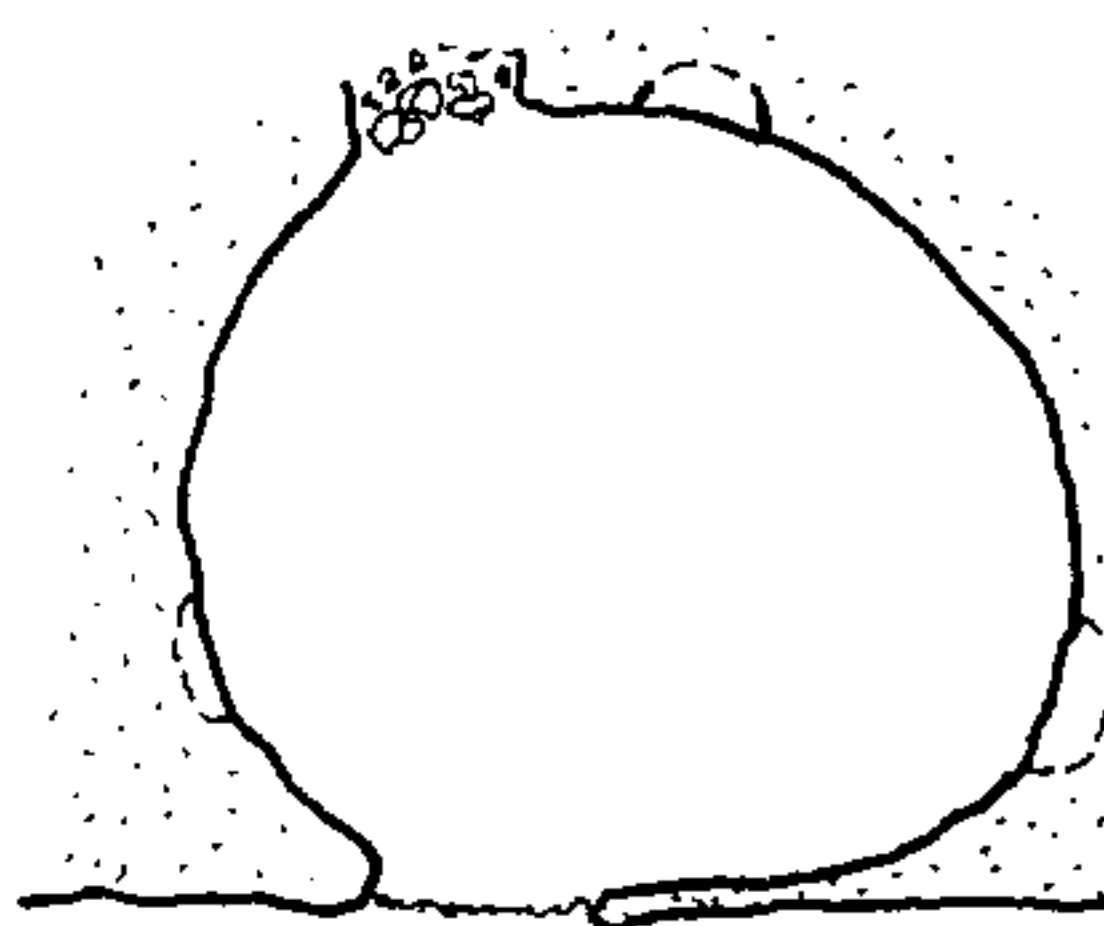
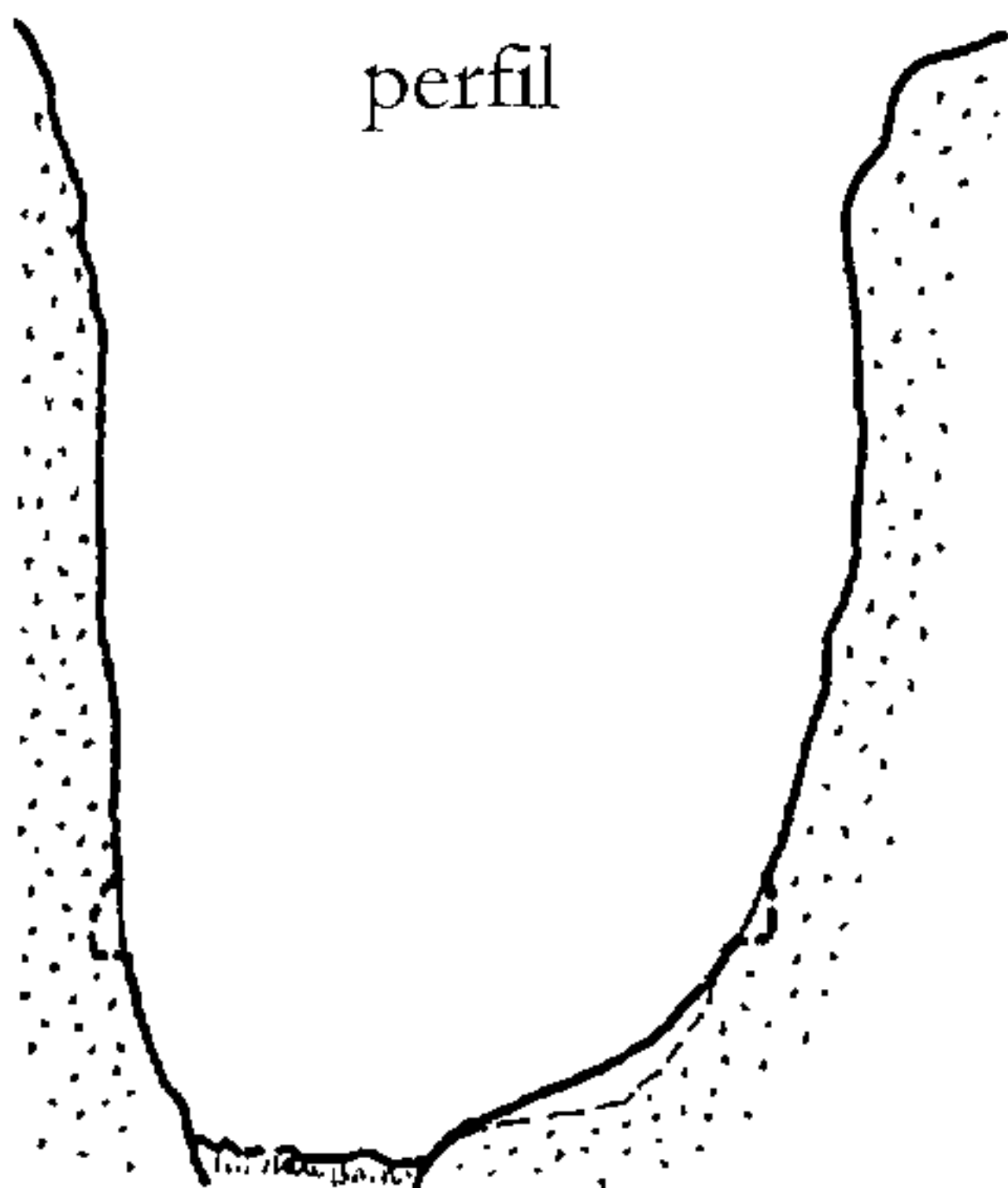
A l'esquerra, can Català del Castell; a la dreta, el puig de la Castellana.

0 1 2 m

perfil

planta

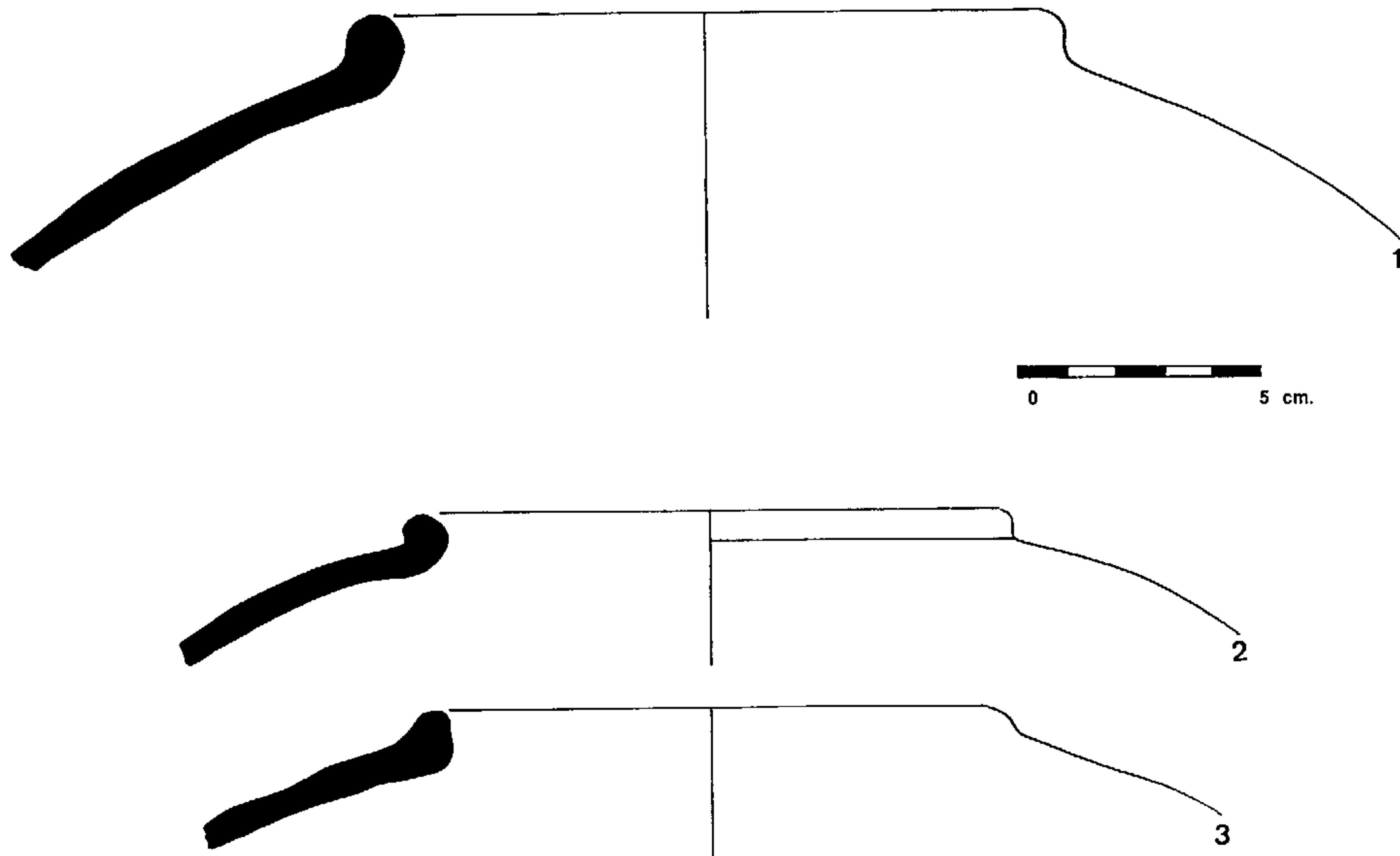

0 1 m

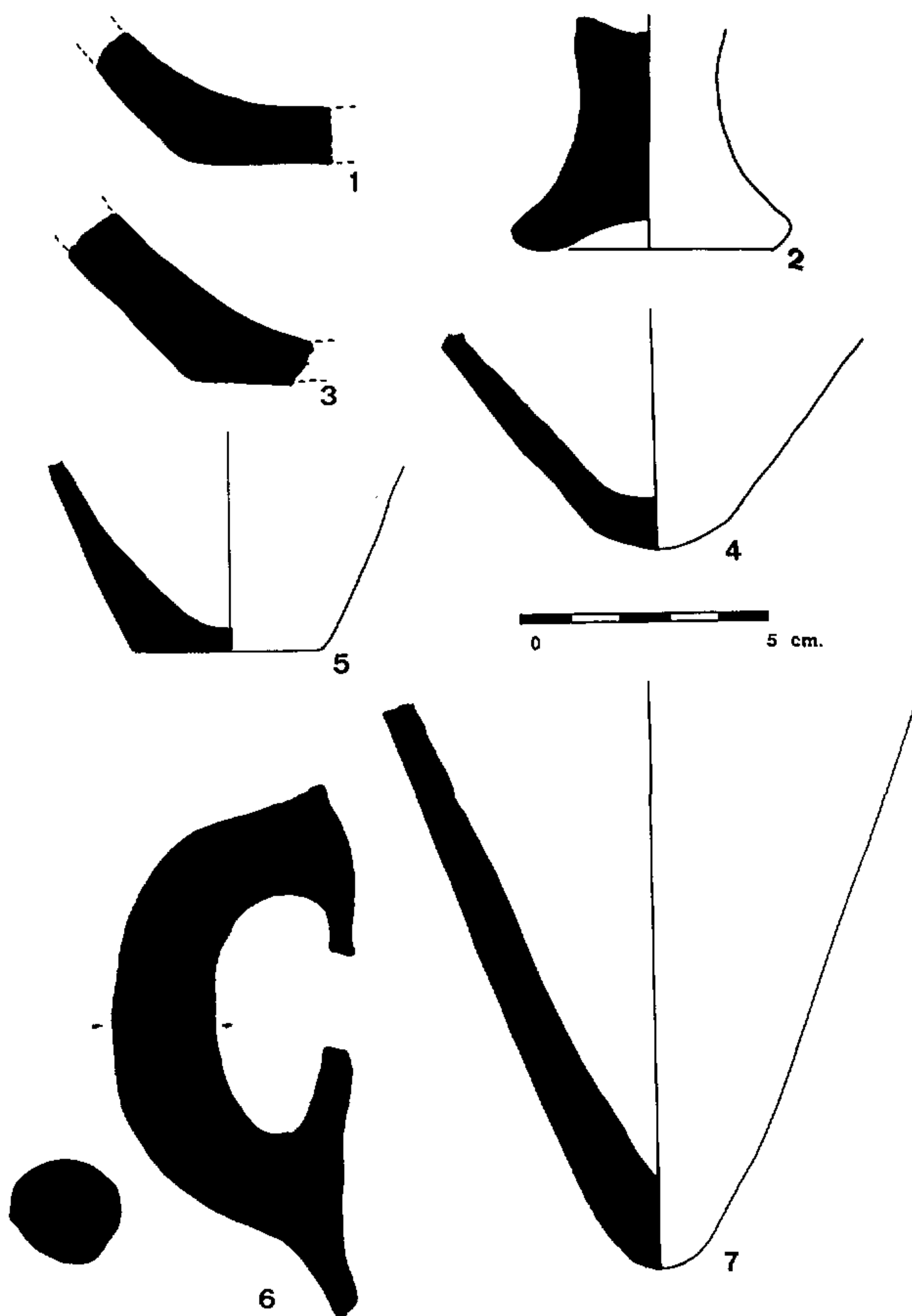
Planta i secció de la sitja de la rambla Onze de setembre. (Dibuix: Joaquim Bosch)

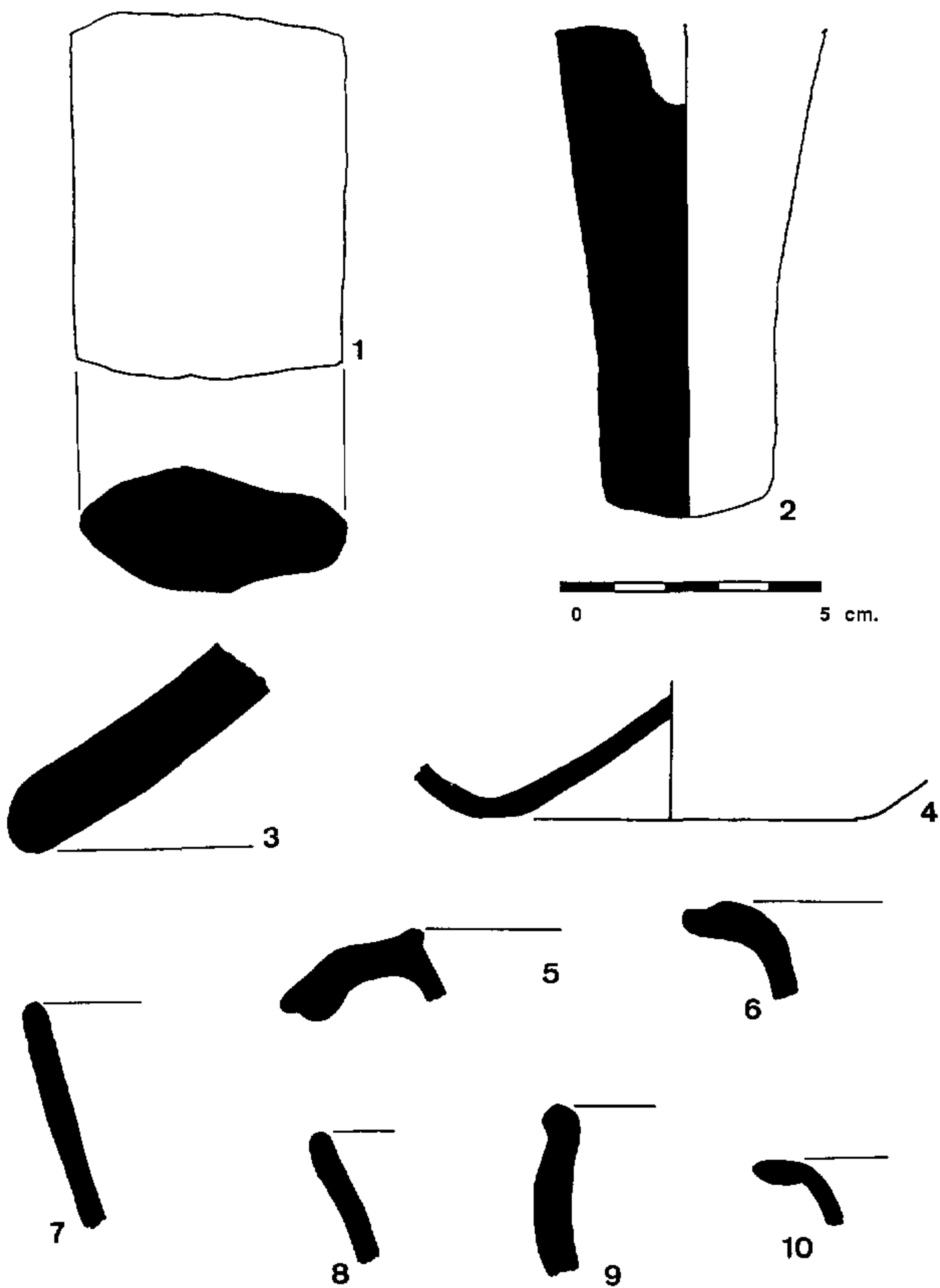
La sitja de la carretera de Riudellots

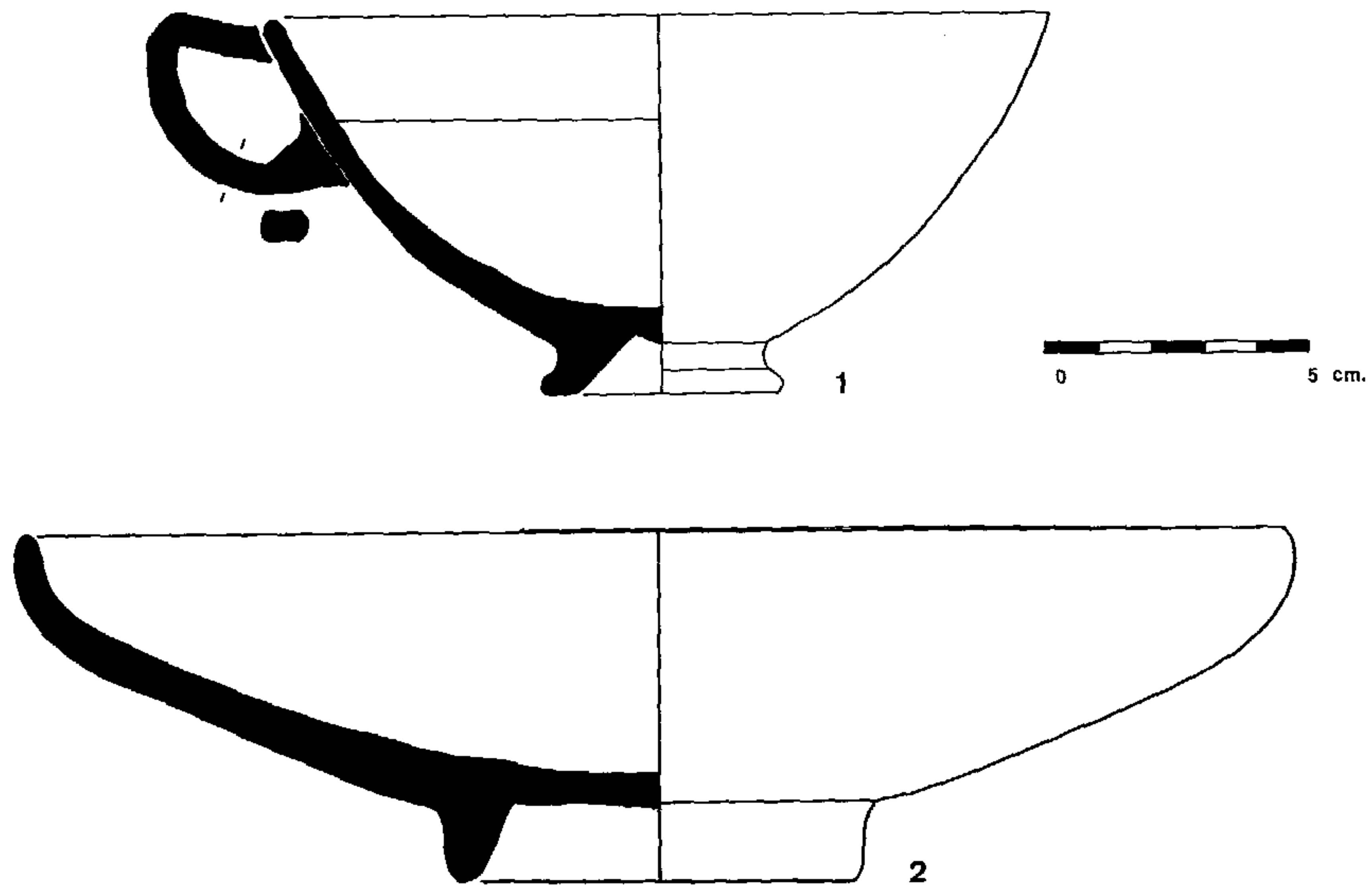
Puig del Castell: 1, 2, 3. Àmfora ibèrica.

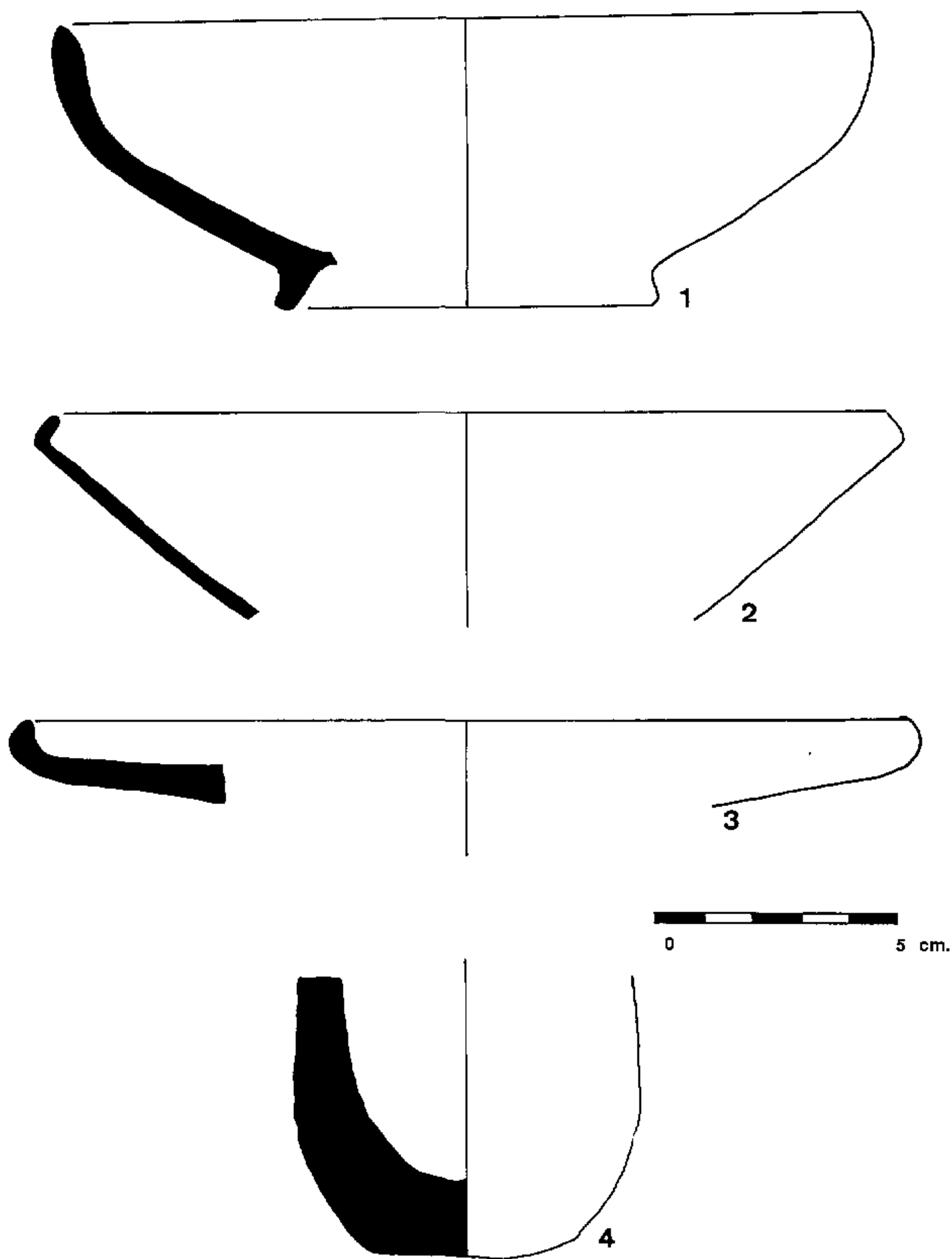
Puig del Castell: 1 a 3: Ceràmica de cuina; 5: Comuna oxidada a torn; 4, 6, 7: Àmfora ibèrica.

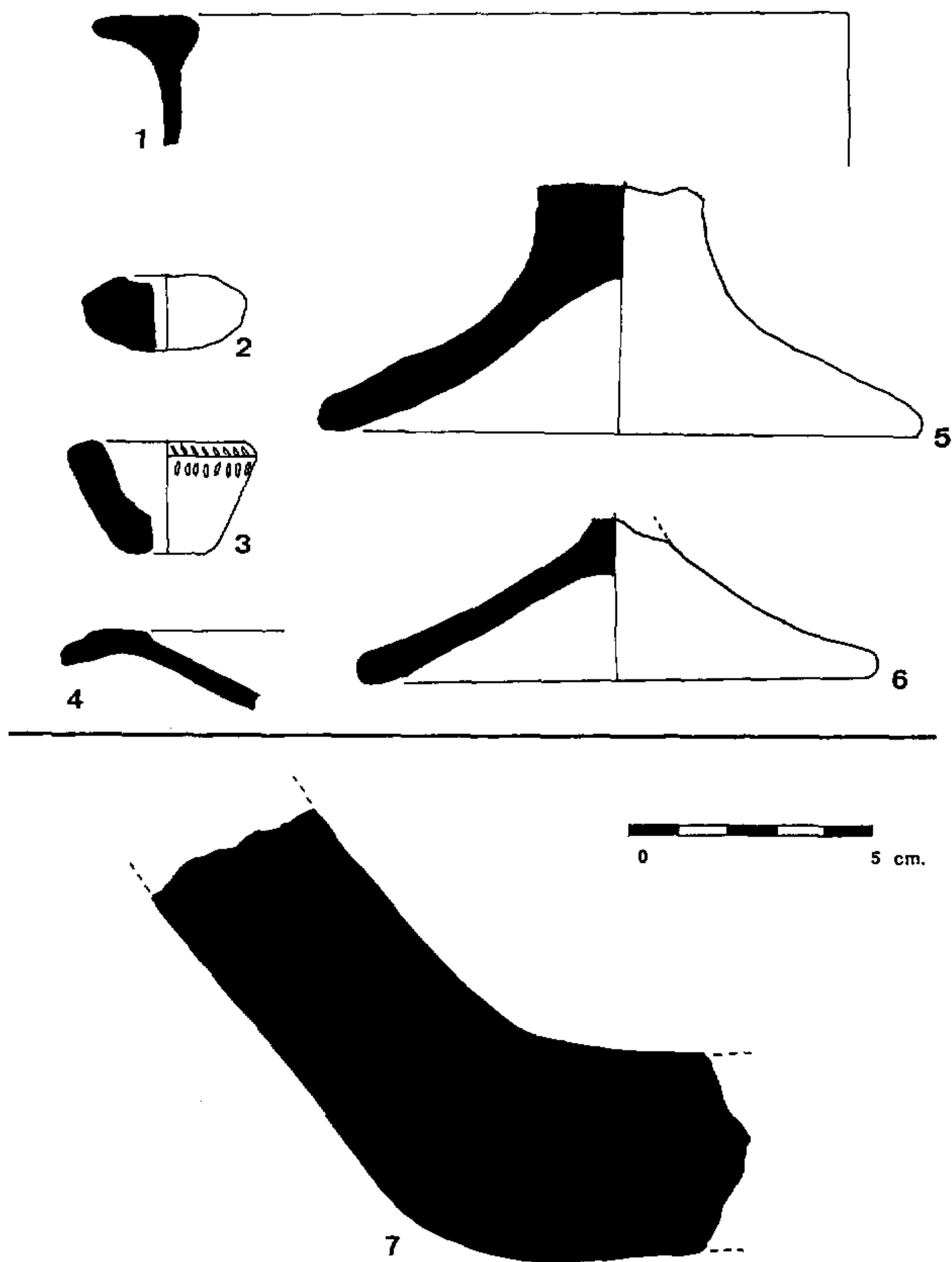
Puig del Castell: 1 i 2: Àmfora itàlica; 3, 7 a 9: Ceràmica de cuina;
4: Ceràmica d'engalba blanca; 5, 6, 10: Comuna oxidada a torn.

Sitja de can Roser: 1: Campaniana A; 2: Gris de la costa catalana.

Sitja de can Roser: 1, 2: *Gris de la costa catalana*; 3: *Campaniana A*; 4: *Ceràmica a mà*.

Sitja de can Roser: 1: Kalathos; 2 i 3: Fusaïoles, 4: Gris de la costa catalana; 5 i 6: Ceràmica a mà. **El Formigat:** 7: Base de dòl·lum.